

Zapobieganie niedostosowania społecznego dzieci i młodzieży

Opracowała: Renata Giel-Górka, oligofrenopedagog, pracownik Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Sielinku, wychowawca w grupie rewalidacyjno-wychowawczej

Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży oraz wspomaganie w tym szkół to jedno z ważniejszych, o ile nie priorytetowych zadań poradni psychologiczno-pedagogicznej, ugruntowanych przepisami i aktami prawnymi. Problemy, jakie obejmuje zagrożenie niedostosowaniem społecznym, są nadal aktualne, zmieniają się tylko niektóre okoliczności, spowodowane rozwojem cywilizacyjnym. Każdy człowiek, niezależnie od wieku, oczekuje w życiu bezpieczeństwa, świata, który rządzi się jasnymi, przejrzystymi zasadami, umożliwiającymi przewidywalność i poczucie sprawiedliwości. Przyczyn niedostosowania społecznego możemy dopatrywać się przede wszystkim poprzez pryzmat rodziny, szkoły i środowiska rówieśniczego, ponieważ są to trzy środowiska wywierające największy wpływ na dzieci i młodzież.

Młody człowiek, poprzez aktywny i kontrolujący udział rodziców w jego życiu na co dzień, czuje się nie tylko bezpiecznie, ale także spełnia potrzebę akceptacji i uznania, miłości oraz solidarności. Rodzina jest opoką i fundamentem prawidłowego rozwoju młodego organizmu. Dlatego też zaburzone życie rodzinne, w którym pojawiają się różnego rodzaju patologie, począwszy od kłótni, poprzez bójkę, eurosieroctwo, separacje, rozwody, traumatyczne przeżycia dotyczące śmierci w rodzinie i wiele innych zdarzeń niosących za sobą negatywne emocje, rujną świat dopiero co rozwijającego się człowieka. Wielu osobom niedostosowanie społeczne kojarzy się automatycznie z patologiczną rodziną, gdzie właściwie już od kołyski dziecko narażone jest np. na zagrożenia karami cielesnymi, psychicznymi, alkoholizmem, narkomanią, a w skrajnych przypadkach wykorzystywaniem seksualnym. Jednak niedostosowanie społeczne charakteryzuje się dysfunkcjami, które nie w każdym przypadku dotyczą rodzin z tzw. marginesu, co daje do myślenia i nasuwa pewne wnioski, iż mamy do czynienia z kryzysem w wychowywaniu, destrukcją autorytetów i w konsekwencji zachowaniem opozycyjno-buntowniczym. Taki młody człowiek buntuje się przeciw wszelkim normom i wartościom społecznym, często słabną więzi rodzinne, narasta frustracja spowodowana niemożnością zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, brakiem perspektyw na przyszłość. Nieświadomi konsekwencji rodzice popełniają wiele błędów w wychowywaniu swoich dzieci, odpuszczają sobie i nie poświęcają im zbyt wiele czasu, zaniedbują i nie interesują się ich osiągnięciami w szkole lub tym, jakie mają zainteresowania. Brak komunikacji, nieumiejętność rozmowy, wychowywanie w zbyt dużej swobodzie albo stawianie zbyt wygórowanych wymagań są z całą pewnością drogą do porażki wychowawczej. Rodzice początkowo nie zauważają problemu, umykają im pierwsze oznaki złego zachowania, kiedy jednak się budzą, często dopatrują się winy w szkole, w złym towarzystwie rówieśniczym.

Działania profilaktyczne

Dzisiejsza rzeczywistość stawia wyzwanie dla poradni psychologiczno-pedagogicznych i szkół,

wyzwanie, któremu nie zawsze instytucje te mogą sprostać. Profilaktyka jest nie tylko potrzebna, ale niezbędna. Nauczyciele i specjaliści zatrudnieni w szkołach nie pozostają obojętni wobec problemu niedostosowania społecznego i w ramach profilaktyki wdrażają i przeprowadzają szereg działań, korzystając również ze wsparcia poradni psychologiczno-pedagogicznych. Poradnia, realizując swe zadania, diagnozuje, opiniuje, ustala rodzaj terapii, profilaktyki i orzecznictwa, ze szczególnym zwróceniem uwagi na zgłaszany problem objawowy, dydaktyczny, wychowawczy czy potrzebę interwencji kryzysowej. W szkołach mamy też dzieci mniej zdolne z dużymi deficytami rozwojowymi, które, nie potrafiąc sprostać oczekiwaniom, będąc pod wpływem nieustannych porażek, zaczynają się źle zachowywać.

Tak typowe dla dzisiejszych czasów zachowanie opozycyjno-buntownicze charakteryzuje się m.in. brakiem chęci do współpracy w grupie. Młody człowiek nie widzi również sensu w pracy indywidualnej, rezygnuje także ze wszelkich form życia klasowego. Nakłada się na to jeszcze złe zachowanie, w stosunku do nauczycieli – arogancja, niewykonywanie poleceń, wobec kolegów – obojętność, czy będą go lubić. Na uwagi reaguje agresją i ciągle popada w konflikty zarówno z nauczycielami, jak i z kolegami. Stosując w tej sytuacji kary i nagany, jest jeszcze gorzej, powoduje to odwrotny skutek. Często problem narasta tak silnie, że doprowadza do popełniania przestępstw.

Zagrożenie niedostosowaniem społecznym

Sytuacje zagrożenia niedostosowaniem społecznym dzieci i młodzieży możemy podzielić na pięć grup, w zależności od etapu edukacyjnego i od wieku. Najczęstsze powody zagrożenia niedostosowaniem społecznym to:

- w wieku przedszkolnym:

- agresja,
- mutyzm selektywny,
- autyzm,
- zespół Aspergera,
- nieśmiałość,
- tiki,
- moczenie mimowolne,
- nadpobudliwość psychoruchowa,
- lęki,
- trudności adaptacyjne w nowym środowisku,
- trudności w kontaktach społecznych;

- w klasach 1–3:

**Aby czytać dalej, potrzebujesz pełnego dostępu.
Przeglądaj wszystkie materiały w ramach abonamentu lub prenumeraty.**

Korzyści:

- nielimitowany dostęp do treści,
- aktualizacje materiałów w niezbędnikach, nawet do 2 razy w tygodniu,
- e-czasopisma w nowej, wygodnej formie,
- dodatkowe materiały i wzory dokumentów do pobrania,
- dostęp do porad cenionych ekspertów i praktyków,
- zniżki na kolejne produkty, szkolenia i webinary

i znacznie więcej...

**Zamów na: www.oficynamm.pl
lub skontaktuj się z nami: 800 702 902, bok@oficynamm.pl**